

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till fordonsskattelagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av bilagan till fordonsskattelagen (RP 35/2023 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- lagstiftningsråd Markus Teräväinen, finansministeriet
- planerare Johanna Hiltunen, kommunikationsministeriet
- specialsakkunnig Hanne Siikavirta, miljöministeriet
- specialforskare Anna Sahari, Statens ekonomiska forskningscentral
- specialsakkunnig Irene Keskihannu, Transport- och kommunikationsverket
- skatteexpert Laura Kurki, Företagarna i Finland rf
- ekonomisk expert Janne Kalluinen, Skattebetalarnas Centralförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Ålands landskapsregering
- Finlands miljöcentral
- Automobilförbundet rf
- Bilimportörerna och -industrin rf, företräder även Autoalan Keskusliitto ry
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- Finlands Transport och Logistik SKAL rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i fordonsskattelagen så att fordonsskattens grundskatt för person- och paketbilar sänks med totalt 50 miljoner euro. Sänkningen ska enligt förslaget gälla fordon

Betänkande FiUB 5/2023 rd

med medelstora och stora utsläpp samt de äldre bilar för vilka det inte finns mätuppgifter om utsläpp. Det föreslås inga ändringar i beskattningen av nyare bilar.

Den årliga fordonsskatten för de bilar som omfattas av skattesänkningen sänks med i genomsnitt cirka 28 euro. Den högsta skattesänkningen blir cirka 52 euro per år.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2024 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2024. Fordonsskattens sänkta grundskatt tillämpas dock först i fråga om skatt som tas ut den 1 januari 2025 och senare.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Utskottet tillstyrker propositionen utan ändringar.

Allmänt

Genom propositionen genomförs den skrivning i regeringsprogrammet för statsminister Orpos regering enligt vilken fordonsskattens grundskatt sänks med 50 miljoner euro. Skattelättnaden minskar på ett måttligt sätt skattebelastningen för bilar med medelstora och stora utsläpp, eftersom driftkostnaderna i synnerhet för dessa bilar har stigit i och med de höjda bränslepriserna. Skattelättnaden ska enligt förslaget gälla bilar med medelstora och stora utsläpp samt de äldre bilar för vilka det inte finns mätuppgifter om utsläpp. Enligt propositionen är avsikten att sänkningen av grundskatten genomförs så att dess försämrande effekt på statsfinanserna minskar på lång sikt i och med att bilbeståndet förnyas.

Enligt propositionen beräknas den sänkta fordonsskatten minska intäkterna från fordonsskatten med cirka 50 miljoner euro år 2025. Ungefär 30 procent av sänkningen, det vill säga 15 miljoner euro, kommer att synas i form av uteblivna skatteintäkter redan 2024. Det här beror på att fordonsskatt tas ut i förväg för en skatteperiod på tolv månader och debetsedlar med skatt enligt de nya skattegrunderna kommer att sändas redan från och med januari 2024. Vid utgången av 2027 beräknas skattelättnadens minskande effekt på intäkterna av fordonsskatten uppgå till omkring 35 miljoner euro. Den föreslagna skattesänkningen minskar de indexbundna utgifterna för inkomstöverföring med uppskattningsvis cirka 15 miljoner euro från och med 2026. De föreslagna skatteändringarna beräknas försämra den offentliga ekonomin med ungefär 29 miljoner euro år 2026.

År 2025 berör skattesänkningen uppskattningsvis i genomsnitt 1,8 miljoner person- eller paketbilar som används i trafiken, det vill säga nästan 60 procent av alla person- och paketbilar som används i trafiken. Skattelättnaden koncentreras till gamla bilar med medelstora och stora utsläpp, vars andel av bilbeståndet minskar från år till år när bilbeståndet förnyas.

Den årliga fordonsskatten för de bilar som omfattas av skattelättnaden sänks med i genomsnitt cirka 28 euro. Den högsta skattesänkningen blir cirka 52 euro per år.

Betänkande FiUB 5/2023 rd

Vissa omständigheter som framkom vid sakkunnigutfrågningen

De sakkunniga framhöll vid utskottets utfrågning att det är positivt att skattesänkningen riktas till hushåll med lägre inkomstnivå, även om det påpekades att en betydande del av skattelättnaden också riktas till andra hushåll än sådana med låga inkomster. Det här beror framför allt på att det är betydligt vanligare att äga bil i hushåll med högre inkomstnivå. I propositionen bedöms dock att skattesänkningen endast i liten grad inverkar på inkomstfördelningen mellan hushållen, framför allt på grund av att skattelättnaden är liten. Enligt inkommen utredning har man i beslutet om hur skattelättnaden ska riktas strävat efter att beakta åldern på de bilar som ägs i de lägsta inkomstklasserna samt den typiska utsläppsnivån för dessa bilar. Det här innebär att skattelättnaden per fordon är större för hushåll med låg inkomstnivå, eftersom en större andel av de fordon som ägs av personer med låga inkomster omfattas av skattelättnaden än de fordon som ägs av personer med högre inkomster. Trots detta är det totala beloppet av skattelättnaden större för hushåll med högre inkomstnivå, eftersom det är vanligare att äga bil i dessa hushåll.

Enligt propositionen bedöms den föreslagna sänkningen av fordonsskattens grundskatt ge högst en marginell ökning av koldioxidutsläppen från trafiken. Den här uppfattningen fick stöd också vid utskottets sakkunnigutfrågning, även om det också framfördes motsatta åsikter. Vid sakkunnigutfrågningen påpekades det att en skattesänkning kan fördröja utfasningen av äldre bilar och bilar med större utsläpp. Skattelättnaden inverkar inte på utsläppsstyrningen mellan nya bilar och bilar som tagits i bruk efter 2018. I fråga om bilar som importeras begagnade är endast omkring en femtedel äldre än sex år, och andelen av importerade begagnade bilar som kommer att omfattas av skattelättnaden minskar. Enligt propositionen kan det antas att de bilar som importeras begagnade och som omfattas av skattelättnaden relativt sällan är tillräckligt jämförbara. När det gäller den eventuella effekten på användningen av gamla bilar i trafik, är storleken på skattesänkningen, som högst är cirka 52 euro per år, ganska liten i förhållande till de typiska drifts- och underhållskostnaderna för bilar. Det bedöms att skattelättnaden inte har någon betydande inverkan på att anskaffningen av nya bilar skjuts upp eller på hur många och hurdana begagnade bilar som importeras till Finland.

Vissa sakkunniga ansåg att sänkningen av fordonsskattens grundskatt snarare borde riktas till bilar med låga utsläpp för att effektivisera utsläppsstyrningen. Till denna del framhåller utskottet att även om man genom en gradering av fordonsskatten har strävat efter att minska koldioxidutsläppen från trafiken, har fordonsskatten dock konstaterats vara den av trafikskatterna som klart sämst bidrar till att styra utsläppen. Dessutom är en lindring av beskattningen av utsläppsnåla bilar inte entydigt en åtgärd som minskar utsläppen, eftersom den sänker kostnaderna för privatbilism i förhållande till andra färd sätt.

Även om det vid sakkunnigutfrågningen riktades kritik mot propositionen för att den föreslagna skattesänkningen blir dyr för statsfinanserna i förhållande till att nyttan för hushållen i genomsnitt är liten, lyftes det också fram positiva aspekter med införandet av skattelättnader för trafiken. En lindring av beskattningen gagnar utöver hushållen också företagen. Det hänvisades bland annat till att skattesänkningen skulle gälla merparten av det gamla beståndet av paketbilar.

Betänkande FiUB 5/2023 rd

Avslutningsvis

Sammantaget anser utskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Även om den genomsnittliga nyttan för ett enskilt hushåll är liten, kan den ändå inte anses vara betydelslös för hushållen. Driftskostnaderna har i och med de höjda bränslepriserna stigit i synnerhet för bilar med medelstora och stora utsläpp. Skattelättnaden minskar på ett måttligt sätt skattebelastningen i synnerhet för dessa bilar.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 35/2023 rd utan ändringar.

Helsingfors 14.11.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Saara Hyrkkö gröna
medlem Otto Andersson sv
medlem Seppo Eskelinen sd
medlem Timo Heinonen saml
medlem Marko Kilpi saml
medlem Jari Koskela saf
medlem Aki Lindén sd
medlem Minna Reijonen saf
medlem Joona Räsänen sd
medlem Hanna Sarkkinen vänst
medlem Sari Sarkomaa saml
medlem Sami Savio saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Pia Viitanen sd
medlem Timo Vornanen saf
medlem Ville Vähämäki saf
ersättare Pauli Aalto-Setälä saml
ersättare Eeva Kalli cent
ersättare Minja Koskela vänst
ersättare Ville Väyrynen saml.

Sekreterare var

utskottsråd Tarja Järvinen.

Betänkande FiUB 5/2023 rd
Reservation 1

Reservation 1 /sd, gröna, vänst

Motivering

Regeringen föreslår att fordonsskattens grundskatt sänks med sammanlagt 50 miljoner euro. Skattelättnaden riktas till person- och paketbilar med medelstora och stora utsläpp. Regeringen föreslår inga ändringar i beskattningen av nyare bilar.

Regeringens proposition skulle leda till att förnyelsen av bilbeståndet bromsas upp och utsläppen ökar, och således strider mot målet att dämpa utsläppen från trafiken. Finland har som mål att jämfört med utsläppsnivån 2005 minska utsläppen från trafiken med hälften fram till 2030. Trafiken har också central betydelse när det gäller att uppnå det mål om minskade utsläpp som ställts upp för den så kallade ansvarsfördelningssektorn.

Den offentliga makten bör genom sin politik skapa möjligheter för människorna att genom sina egna färd sätt minska klimatavtrycket och delta i klimatåtgärder inom trafiken. Detta förutsätter att utsläppsfria och utsläppsnåla färd sätt stöds och att det sätts pris på de olägenheter som trafiken orsakar för klimatet. Beskattningen är ett av de effektivaste sätten att påskynda utsläppsminskningarna från trafiken, och beskattningens inverkan på utsläppsstyrningen får inte försvagas. Det är oerhört oansvarigt att i dagens läge medvetet bedriva en politik som gör det svårare att såväl på nationell nivå som på EU-nivå fullfölja de mål och skyldigheter som fastställts för att minska utsläppen.

Propositionen minskar skatteinkomsterna och försämrar de offentliga finanserna. Som det också konstateras i utskottets betänkande blir den föreslagna skattesänkningen "dyr för statsfinanserna i förhållande till att nyttan för hushållen i genomsnitt är liten". En betydande del av nyttan som fås av skattesänkningen riktas till hushåll med höga inkomster. Att inte ha bil är betydligt vanligare i de lägre inkomstklasserna.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 14.11.2023

Joona Räsänen sd
Pia Viitanen sd
Hanna Sarkkinen vänst
Aki Lindén sd
Saara Hyrkkö gröna

Betänkande FiUB 5/2023 rd Reservation 2

Reservation 2 /cent

Motivering

Vi har inte råd att sänka fordonsskatten på kredit

Underskottet i statsfinanserna beräknas stiga till hela 11,5 miljarder euro 2024. Regeringen har i sin proposition inte redogjort för hur den ämnar täcka den förlust av skatteinkomster på 50 miljoner euro som den sänkta fordonsskatten medför. Centern motsätter sig regeringens förslag om att sänka fordonsskatten på kredit.

Regeringen har enligt sitt program för avsikt att vända Finlands skuldsättning i nedåtgående riktning. En skattesänkning av den typ som nu planeras är omotiverad med tanke på den ekonomiska tillväxten och sysselsättningen, och tar oss allt längre bort från målet att minska skulderna. Centern efterlyser en mer ansvarsfull ekonomisk politik från regeringens sida.

Den föreslagna sänkningen av fordonsskatten är en dyr åtgärd med tanke på statsfinanserna, även om dess inverkan på hushållens transportkostnader är obetydlig. För dem som äger en bil med medelstora eller stora utsläpp och som har rätt till skattelättnad är den genomsnittliga skattesänkningen liten, cirka 23 euro per år. Det är cirka två euro i månaden, vilket räcker till ungefär en liter bensin eller diesel.

Vid utskottets sakkunnigutfrågning har det dessutom lyfts fram att den föreslagna skattelättnaden skulle avveckla miljöstyrningen av fordonsskatten, bromsa upp förnyelsen av bilbeståndet och öka utsläppen från biltrafiken.

Det bör också beaktas att regeringens förslag enligt ett sakkunnigytrande från Statens ekonomiska forskningscentral inte ens riktar sig särskilt till hushåll med små och medelstora inkomster, och således minskar förslaget inte transportkostnaderna i synnerhet för dessa hushåll.

Elbilsförarna bör delta i kostnaderna för trafikinfrastrukturen

Centern är bekymrad över att skattebasen för trafiken är på väg att vittra sönder. Det beror på att bilbeståndet har blivit mer utsläppsnålt än tidigare, vilket i sig är helt motiverat och nödvändigt med tanke på klimatet. I synnerhet skatteintäkterna från renodlade elbilar förblir obefintliga under fordonets hela livscykel jämfört med vad de som äger bensin- och dieslbilar är vana att betala i skatt. Delvis av denna orsak håller också Finlands totala skatteuttag på att minska märkbart under de närmaste åren.

Centern anser det motiverat att också de som äger elbilar i fortsättningen deltar i finansieringen av den finländska trafikinfrastrukturen och det övriga samhället. Vi föreslår att en kilometerskatt införs för eldrivna personbilar. För renodlade elbilar skulle skatten uppgå till fyra cent per kilometer. Kilometerskatten på elbilar skulle inte vara positionsbaserad och den skulle grunda sig på en uppskattning som vid behov kan justeras.

Betänkande FiUB 5/2023 rd Reservation 2

För en renodlad elbil skulle skatten motsvara kostnaderna för tankning av cirka två liter bensin eller diesel per hundra körda kilometer (4 euro/100 km).

Den 2 november 2023 fanns det sammanlagt 77 783 renodlade elbilar i trafiken. Antalet elbilar ökar snabbt. En återhållsam uppskattning är att det finns 100 000 renodlade elbilar i trafiken.

Bilbranschens informationscentral genomförde 2019—2020 en enkätundersökning om användningen av laddbara bilar. Enligt enkäten kör man i genomsnitt 23 000 kilometer per år med en renodlad elbil.

Intäkterna av kilometerskatten på elbilar kunde då beräknas enligt följande för 2024:

Renodlade elbilar 23 000 km * 0,04 euro/kilometer * 100 000 bilar = 92 miljoner euro.

Till skillnad från den övriga beskattningen av biltrafik kommer dessa skatteintäkter i fortsättningen att öka i snabb takt för varje år i och med att antalet renodlade elbilar ökar.

Island inför i början av 2024 en motsvarande kilometerskatt på elbilar. Det är alltså tekniskt möjligt att genomföra den här typen av beskattning. På Island uppgår skatten på renodlade elbilar till sex isländska kronor per kilometer, vilket motsvarar cirka 0,04 euro.

Införandet av en kilometerskatt för renodlade elbilar är ett första steg mot en mer allmän kilometerskatt, där den nuvarande beskattningen av bensin och diesel, som grundar sig på den mängd man tankar, ersätts med en kilometerskatt som baserar sig på användningen. Kilometerskatten ska genomföras rättvist och med respekt för integritetsskyddet. I och med övergången till en mer allmän kilometerskatt kunde beskattningen variera enligt vägtyp så att skatten är högre på motorvägar än på små bygdevägar. Skatten kunde också variera enligt fordonstyp. Regeringen bör inleda en mer omfattande reform av beskattningen av trafiken så att kilometerbeskattning kan tas i bruk under valperioden 2027—2031.

Dieselolja för yrkestrafik ska tas i bruk utan dröjsmål

I stället för en sänkning av fordonsskatten, som riktas till personbilar och som har endast liten betydelse för hushållen, bör regeringen hellre med snabb tidtabell införa dieselolja för yrkestrafik. Dieselolja för yrkestrafik är avsedd för tung yrkestrafik och skulle stärka exportindustrins konkurrenskraft och stödja Finlands ekonomiska tillväxt. Diesel för yrkestrafik skulle underlätta företagsverksamheten på olika håll i Finland i och med att transportkostnaderna skulle minska.

Den föregående regeringen hann i slutet av valperioden så långt i beredningen av ett lagutkast om dieselolja för yrkestrafik att utkastet snabbt kunde fås ut på remiss och därefter genomföras, om regeringen Orpo har den politiska vilja som krävs för det. Centern är förvånad och besviken över att regeringen åtminstone tills vidare har valt att panta på lagstiftningen där beredningsarbetet till stor del redan är gjort.

Betänkande FiUB 5/2023 rd
Reservation 2

Utöver införandet av dieselolja för yrkestrafik är det också ändamålsenligt att i Finland införa en vinjettavgift så att utländska långtradare kan täcka de kostnader som uppkommer av användningen av de finska vägarna.

Centern reserverar i sitt eget budgetalternativ 150 miljoner euro för att ta i bruk dieselolja för yrkestrafik. Av anslaget skulle 15 miljoner kunna täckas med vinjetter för tung trafik från utlandet.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslaget.

Helsingfors 14.11.2023

Markus Lohi cent
Eeva Kalli cent